

The background image is a vibrant coastal scene. In the upper third, a clear blue sky with a few wispy clouds is visible. Below the sky, a town with various buildings is built into a hillside. At the base of the hill, a road runs along the coast with several vehicles, including a white van and a white truck. In the middle ground, a prominent, rugged cliff made of reddish-brown rock faces the sea. The cliff has some sparse vegetation. At the bottom of the cliff, waves are crashing against dark, jagged rocks, creating white foam and spray. The water is a deep blue-grey color.

Sinikka Halttunen

Salaisuuksia

Lastensuojelun tarinoita ennen 2008 pankkikriisiä

BoD

Salaisuuksia

Kaikille lapsille sekä heidän vanhemmilleen!

Sinikka Halttunen

Salaisuuksia

**Lastensuojelun tarinoita ennen
2008 pankkikriisiä**

© 2019 **Sinikka Halttunen**

Kannen kuva: **Sinikka Halttunen**, Cala Carnuda, Torrevieja, Alicante, Espanja

Takakannen kuva: **Saija Kotiaho-Ruusu**

Kustantaja: BoD™ – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-0864-4

1

Leave me alone, cause I feel like dying. Leave me alone, I wanna go home.... Hanna Pakarisen euroviisukappale oli jäänyt soimaan Lahjan korviin. Hän oli odottanut kesälomaansa hartaasti rankan ja työteliään talven jälkeen. Lapset olivat isänsä kanssa Pariisissa lomalla ennen koulujen alkua. Hänen oli saatava koottua ajatuksensa ja mielensä kaikessa rauhassa. Hän veti verkkarit jalkaansa, puki pitkähihaisen paidan päälleen ja sujautti jalkansa kumisaappaisiin. Televisiosta tuli Pekingin olympialaisia, mutta täällä koto-Suomessa odotti puhdas luonto ja kumpuilevat metsäpolut.

Lahja veti keuhkot täyteen ilmaa ja suuntasi tällä kertaa hieman oudommalle suunnalle. Se virkistäisi, kun voisi miettiä, minne mikin polku johti. Metsä tuoksui jo aavistuksen syksyltä. Mustikka toisensa jälkeen löysi tiensä hänen koriinsa, ja hän etsiskeli, josko näkyisi puolukan raakileita. Kangassieniä kertyi toiseen koriin ja tattejakin näkyi edelleen. Kanttarellit loistivat kauas. Talvella olisi mukava syödä metsän antimia.

Lahja tarpoi päämäärättä, mutta ei hän silti eksynyt, koska hänellä oli hyvä suuntavaisto sekä kompassi varmuuden vuoksi mukana. Metsän tuoksu ja raikas tuuli valloittivat hänen ajatuksensa. Useiden tuntien ja marjakilojen jälkeen hän pysähtyi istumaan kiven päälle, söi aamulla tekemänsä eväsleivät ja joi kahvia termospullosta. - Miten ne maistuivatkin metsässä niin herkullisilta. Linnut lauloivat ja varoittelivat lajitovereitaan vieraasta kulkijasta. Aurinko helotti lähes pilvettömältä taivaalta, mutta puut antoivat marjastajalle tarpeellista suojaa iltapäivän paahteelta. Jalkoja kivisti ja selkään sattui, mutta nainen ei antanut tuollaisten seikkojen häiritä henkistä flowtaan. Puiden vehreys, taivaan sini ja maan kosteus muodostivat huumaan yhdistelmän. - Täytyi olla täysin tunteeton, ellei sellainen vaikuttaisi ihmisen mieleen ja fyysiseen olemukseen, hän mietti. Jäsenet saivat liikuntaa ja voimaharjoittelua, keuhkot raikasta ilmaa ja korvat luonnon omaa musiikkia. Olihan luonnon kauneus innoittanut myös Sibeliusta ja varmaan monia muitakin säveltäjiä, kuvataiteilijoita ja kirjailijoita.

Vetäessään saappaissaan ylemmäksi äitinsä neulomia villasukkia Lahja vaipui ajatuksiinsa ja mietti, miten kaikki oikein lähtikään tapahtumaan edellisvuonna toukokuussa. Työ oli mielenkiintoista ja vaihtelevaa, kotona vallitsi rauha ja rakkaus ja äiti nautti eläkepäivistään maalla. Lahja laittoi itsensä likoon luottaen siihen, että kaikki menee hyvin, mutta kuinka erilaisek-

si elämä muuttuikaan kaiken sen jälkeen. Hän pelästyi ajatellessaan, mitä kamalaa ja raskasta seuraava vuosi voisikaan tuoda tullessaan. Pelko oli jäänyt asumaan hänen sisimpäänsä.

Meren pinta kimalteli houkuttavasti. Aurinko häikäisi ja kimalteli veden pinnalla, nainen ei nähnyt kunnolla eteensä. Hän käveli hitaasti rannasta kohti syvempää vettä. Vesi tuntui viileältä, iho oli kananlihalla. Kuinka ihanaa olisikaan vaipua unohduksiin, lopullisesti, hän mietti. Edessä oli vain mustaa. Musta tunneli, josta ei ollut ulospääsyä, ihan kuin tierumpu, jossa he lapsena möyriivät. Rintaa puristi. - Kunpa vesi nielaisisi minut... Vesi hiveli polvia, sormet sinistyiivät ... Äiti sanoi aina, ettei saa kastella jalkojaan, tulee kipeäksi, äiti, missä olet? - nyt tarvitsisin apua. Hän ei pystynyt liikkumaan. - Alussa kaikki oli hyvin. Jyri vaikutti niin ihanalta. Hän oli niin komeakin ja osasi kehua minua. Se teki hyvää - ja oli petollista. Hän ei ollut tottunut sellaiseen. Peruutan muutaman askeleen, peruutan koko elämän - jos en sittenkään, hän ajatteli jo lähes houreisesti.

Kuolema ja syntymä tulevat muuttamaan ratkaisevasti monen ihmisen elämän. Lopullisesti. Kuolleeksi luultu onkin elossa ja elävät voivat olla sielultaan kuolleita, mutta elämä itse

kerii juuriaan ja versojaan haluamaansa suuntaan. Meri on aina niellyt ihmissieluja. Nytkin se pyrkii nielaisemaan tuon nuoren naisen ajattelematta, että se on tämän naisen loppu. Meri on ahnas ja huolehtii vain omasta tarpeestaan saada sisäänsä kaikki mahdollinen. Sen voimaa on ihmisen mahdoton vastustaa. Sen syvyyksiin on joutunut tahtomattaan liian moni ihminen, ja monen unelmat ovat painuneet ikuiseen kylmään hautaan. Joku on mennyt sinne tieten tahtoen, kun taas jotkut ovat pyristelleet vastaan viimeisillä voimillaan voimatta kuitenkaan mitään luonnon valtavalle vesimassalle.

Meri oli siihen vuodenaikaan vielä kylmä. Se lainehti hiljalleen iltapäivän kirkkaassa auringossa kuin se olisi ollut tulessa. Laineet liplattivat kuljettaen roskia rantaa kohti. Kaukaa saattoi havaita purjeveneiden keikkuvan alkukesän hyisten tuulien johdattamina kauas meren ulapalle. Sen purjeet lepattivat vahvoina. Rannan puut huojuivat kuitenkaan katkeamatta.

Elämä oli turvallista, mutta jotain tuntui puuttuvan. Se oli rakkaus. Jutta ei saanut sitä ihmistä, jonka olisi halunnut ja oli ollut pakko lähteä kotoa. Piti tyytyä siihen, mitä sai. Ei se alkuun tuntunut huonolta ajatukselta, mutta sitten mies muuttui. Se tapahtui pikkuhiljaa, salakavalasti. Tuli takaoven kautta isänsä kuoleman jälkeen... Ajatus katkeili, hän ei saanut sanoja mieleensä.

Seitsenlapsisen perheen kuopuksena hän näki perheensä vaikeat kotiolot liian läheltä. Tehtaassa työskennelleet vanhemmat joutuivat työttömiksi 1990-luvulla. Isä uskoi murheiden helpottavan alkoholia juomalla, ja äiti uupui mahdollittoman edessä. Jutta oli tuolloin vasta koulunsa aloittanut pieni tyttö. Maalla kaikki tunsivat toisensa, mutta hän ei voinut kutsua kavereita kotiin. Ei hän itsekään viihtynyt siellä paljoa. Sen sijaan hän vietti aikaansa kylällä vanhempien kavereiden kanssa, jolloin kokeiltiin kaikenlaisia aineita pään sekaisin saamiseksi. Joskus oli pakko varastaa jotakin, jotta olisi ollut rahaa. Välillä he lähtivät kavereiden kanssa reissuun ja viihdyttivät toisiaan hulluilla tempauksillaan, kuten varastamalla autoja ja ajelemalla niillä ympäriinsä. Poliisi oli usein heidän kannoillaan. Vuorelan koulukodista Jutta lähti 16-vuotiaana, ilman peruskoulun päästötodistusta. Viimeisellä karkureissullaan hän tapasi muutamaa vuotta vanhemman Jyrin ja tuli pian raskaaksi. He menivät maistraatissa naimisiin, mutta Jyrin vanhemmat eivät hyväksyneet häntä. Alkuun avioliitto sujui oikein hyvin. He olivat rakastuneita ja onnellisia ensimmäisestä lapsestaan Mirasta. Mutta sitten kaikki muuttui.

Vesi tuntui kylmältä, mutta siihen tottui vähitellen. Sehän oli kuin avannossa uimista. Ihokarvat nousivat pystyyn ja iho oli kananlihalla, mutta hän ei välittänyt siitä. Meren pinta oli kuin Aivazovskin maalauksessa, vaarallinen ja houkutteleva. Ihmisiä soutamassa raivoavassa myrskyssä. Vain kahdella oli

airot, vaikka veneessä oli lähes parikymmentä ihmistä. Suuri purjevene oli kaatumassa miehistöineen mereen. Rannattomalla aavalla ei näkynyt heillekään yhtään pelastajaa. - Valkea mekko leijui hänen edessään, se oli kuin huntu hänen sisarensa häissä. Hän yritti nostaa sitä, mutta jalat veivät häntä yhä syvemmälle veteen.

- Mitähän lapset ajattelevat, kun saavat tietää? Entä äiti? Jyri varmaan katuu, vaikka ei se taida osata edes sitä. Kaipa ne sitten huomaavat, mitä menettivät, Jutta mietti. Vesi hyväili jo hänen vyötäröään. Meri houkutti häntä kulkemaan edelleen. Ajamattomat kainalokarvat kastuivat. Se nauratti. Ei elämä ollut sen arvoista kuin hän luuli. Kaula kosketi vettä. Kohta hän olisi perillä. Vielä vähän matkaa, sitten...

- Olin silloin vielä pieni ja asuin kotona. Maalla oli hiiriä, vaikka kissoja kyllä pidettiin niitä varten, Löysin kuitenkin kaapista rotanmyrkyä. Mielessäni oli vain isän ryyppykaverin kädet jossakin ihollani, Jutta muisteli, mutta sitten tajunta hiipui.

Maaailmassa kaikki kuitenkin kulkee omaa tahtiaan. Rannalla juoksee mies kohti Juttua, nostaa hänet käsivarsilleen ja kuulostelee lähestyvää hälytyssireenin ääntä. Sekin on lähetetty sinne juuri oikealla hetkellä. Eihän maailma ja meri voi riistää äitiä pieniltä lapsilta.

-Hei, mitä sinä, Jutta, siellä? Tule pois. Hei, kuuletko!

Hänen edessään oli vain harmaata ja sumeaa. - Mitä, kuka uskaltaa keskeyttää minut? Sehän on. Ei voi olla totta, se on hän, ei, ei elämää kannata tällä lailla lopettaa, joku näköjään välittää vielä minusta. Ja se oli hän, joka oli ajatellut mennä Juttaa tapaamaan pitkästä aikaa ja käveli ensin rannalla...mutta Jutta vaipui yhä syvemmälle veden alle, vesi tuntui kevyeltä suussa ja nenässä, oli helppoa. Hän veti vettä keuhkoihinsa - ja maailma katosi.

Mies juoksi mereen ja nosti Jutan ylös kuin märän rätin. – Oliko Jutta kuollut, mies mietti peloissaan. Jutta oli aivan sininen ja eloton valuessaan miehen käsivarsilla likomärkänä tämän kii-ruhtaessa ambulanssin luo, mutta ajatteli, että ruumisautoa siinä varmaan tarvittiin.

3

Vuorossa oleva poliisipartio, Seppo Kaski ja Juha Aalto söivät eväitään juuri päättyneen hälytyskeikan jälkeen. Kahvin tuoksu leijaili huoneessa. Kasken valkosipuli-pizzan tuoksu keskeytti Aallon teenjuonnin. Miehet nuokkuivat ja kumpikin vilkuili kelloa työvuoron päättymistä odotellen. Puhelimen pirinä sai heidät kuitenkin valpastumaan.

- 320 Kaski.

- Niin, vai siellä, Kaski sanoi. Jaaha. Vai niin. Onkos rouva ja lapset paikalla? Vai niin. – No, tulossa ollaan.

- Tuota, tarvitaanko siellä ambulanssia vai onko se mies tolkuissaan? – Jaa, vai niin.

- Jassoo. Onko teillä tietoa, milloin hän lähti?

- Jaa kymmenen minuuttia.

Kaski lopetti puhelun ja keräsi tarpeellisia tarvikkeita mukaansa. Hän tarkisti, että puhelin ja ase olivat varmasti matkassa. Sitten hän huikkasi työparilleen, joka oli kuunnellut puhelua tarkkaavaisesti.

- Aalto hei, tuli taas keikka. Soitatkos Sampolle, että tulee myös mukaan ja toinen partio kans.

- Okei, onhan se mukavaa, ettei tarvitse peukaloitaan pyöritellä, ja saadaan hyvä energialataus viikonlopun viettoon!

- No, kattotaan ny, mitä siälä oikeen on tällä kertaa.

- Onkos siälä aseita?

- Jaa, odotetaan johtokeskuksen infoa. – Selvä, aseita on.

Poliisiaseman sosiaalityöntekijä hyppäsi maijan kyytiin melkein vauhdissa. Sampo Kekäläinen oli tehnyt tätä hommaa jo useamman vuoden ja kohteena oleva perhe oli hänelle ennestään tuttu.

- Mikäs siellä on tilanne, Sampo kysyi kuultuaan, minne he olivat menossa.

- Rouva on kuulemma mennyt vihapäissään rantaan, Kaski vastasi.

- Onko sillä lapset mukana?

- Ei, kun ne on siellä isänsä ja aseensa kanssa sulassa sovussa, Aalto totesi sarkastisesti.

- Jaaha, taitaa olla sitten taas sijoitushommia tiedossa, Sampo tuumasi melkein itsekseen.

Poliisiauto kurvasi pillit soiden Vuosaaren sillalle, mistä se kaarsi taitavan Aallon ohjauksessa Kallahden suuntaan. Matkalla Kaski ehti nähdä lainehtivan meren ja töistään autoillaan kiirehtivät ihmiset. Oranssi metrojuna sukelsi juuri tunneliin kuljettaen mukanaan työttömiä ja yksinhuoltajia, työstä palaavia perheenisiä ja opiskelijoita. Mummoja ja alkoholisteja, yrittäjiä ja ammattiyhdistysaktiiveja, somaleja ja

venäläisiä. Vuosaari oli maahanmuuttajien valloittamaa aluetta, mutta suomalaiset aiheuttivat siellä näitä tällaisia keikkoja. Kaskella ei ollut mitään näitä tummaihoisia vastaan, muttei hän erityisemmin heidän kanssaan pyrkinyt tekemisiinkään.

Nainen mietti itsekseen rymistelllessään kiireesti alas kolmannesta kerroksesta ja kiirehti toimiston edessä olevaan taksiin. Hissi ei ollut liikkunut mihinkään. Aurinko häikäisi taittuen ikkunoissa värikkäiksi valokuoviksi. Nainen tavoitteli katseellaan jotakin kaunista. Suurista ikkunoista avautui kaunis näkymä makasiinien yli Töölönlahdelle. Meren pinta välkehti iltapäivän auringon loisteessa. Hän näki lintuparven lehahtavan lentoon, kun lähijuna kolisteli eteenpäin. Jostain kuului ovien pauketta ja ihmisten puheensorinaa.

- Aina nää jutut tuli perjantai-iltapäivisin, vaikka itsehän hän oli sanonut Sampolle, että tämä voi soittaa heti, kun on juttu tulossa, nainen ajatteli. Oli ollut rankkaa käydä tekemässä tätä juttusarjaa. Nyt hän ei kyllä millään olisi jaksanut lähteä, kun hän oli jo valmistautumassa mukavaan viikonloppuun.

Päästä merelle, sen ihanampaa hän ei tiennyt. Oli hiljaista ja rauhallista. Meri keinutti ja rauhoitti, uni tuli kuin itsestään. Lapsetkin olivat oppineet pitämään merestä. - Onkohan mulla se taksikortti, nainen puhui melkein itsekseen.- Joo, tossa se on. Valkoinen mersu odotti häntä. Se taisikin olla Matilaisen auto. Hyvä juttu. Lahja kaivoi hermostuksissaan lompakostaan

taksikortin ja istuutui etupenkille kuten tavallisesti.

- No, tervehdys taas, Matilainen huikkasi. Mitenkäs ne rouvan lapset jaksavat Vieläkös te käytte taidetunneilla?

- Hyvinhän ne. Ja kyllä me käydään. Siis niillä tunneilla.

- Mitäs tänne liikenteeseen kuuluu?

- Ihan on ollu hommia, mutta minähän teen vain näin päivällä, kun lääkäri kielsi yötyöt. Enkä minä niistä viikonlopun juhlijoiden kyytimisistä paljon välitäkään.

- Niin, ovathan ne raskaita. Saa varmaan olla varuillaan.

- Näin on.

Kerrostalot ja kaupunginosat vilistivät taksin ikkunoissa auton moottorin kiihtyessä matkanopeuteen. Matilainen piti katseensa tiukasti ajosuunnassa, jotta osasi varoa kaikkia tottumattomia autoilijoita. Niitä täällä riitti. Haapaniemenkadulta auto jatkoi eteenpäin, kunnes oli päästy Sörnäisten rantatielle, jolloin liikenne helpottui mökkiläisten kaartaessa Lahdenväylälle. Kulosaaren sillalla taksi ajoi sujuvasti välillä kaistaa vaihtaen.

- On kylmä loppukevät, Matilainen totesi.

- Niin on. Merikin on vielä kylmä. Ei voi vielä mennä pitkään aikaan uimaan.

- Käyhän ne toiset avannossakin.

- Niin käyvät, mutten minä. Käyn vaan lämpimissä vesissä, Lahja tarkensi. Muistelen aina sitä ihanaa lomaamme Garda-järvelle pari vuotta sitten. Kyllä osaa sitten olla kaunis järvi, ihan kuin meri. Se on niin suuri. Mentiin

Toimittaja Lahja Suokas kirjoittaa juttuja lastensuojelun tilanteista. Hänen työparinaan ja tukenaan kenttäkeikoilla on Itäkeskuksen poliisiaseman sosiaalityöntekijä Sampo Kekäläinen.

Jutta Niemisen perhe tulee esille monine vaikeine elämänvaiheineen. Alkoholismi, mielenterveysongelmat ja perheväkivalta saavat kasvonsa romaanissa. Vankila ja kuolema ovat läsnä, samoin ihan tavallinen kouluelämä. - Ihmisillä itsellään, lastensuojelulla ja terveydenhuollolla on kuitenkin keinoja selvittää vaikeista asioista, jos ihmisen oma tahto vain riittää.

Samaan aikaan Lahjan omassa elämässä myllertää, ja hän on uupumuksen partaalla. Perhe, ystävät ja taideharrastus tukevat, mutta jossain on hänenkin rajansa. Työpaikan uusi lähiesimies ei arvosta Lahjan juttuaiheita.

Salaisuuksia on Sinikka Halttusen esikoisromaanini. Se kertoo tarinan koskettavalla ja tunteita herättävällä tavalla.

sinilinna.eu

facebook.com/sinilinnantarinoita

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi